

TRANSPARENTNOST
(INDEKS OTVORENOSTI BUDŽETA)

43

OD 100

Vlada Bosne i Hercegovine pruža građanima ograničene informacije o budžetu.

UČEŠĆE JAVNOSTI

23

OD 100

Vlada Bosne i Hercegovine je slaba u pružanju mogućnosti građanima da se uključe u budžetski proces.

NADZIRANJE BUDŽETA

37

OD 100

ZAKONODAVSTVO
Nadziranje budžeta od strane zakonodavnih organa Bosne i Hercegovine je ograničeno.

83

OD 100

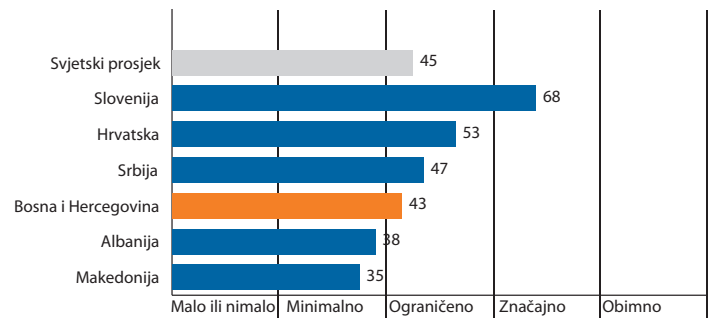
REVIZIJA
Nadziranje budžeta od strane Ureda za reviziju u Bosni i Hercegovini je adekvatno.

TRANSPARENTNOST (INDEKS OTVORENOSTI BUDŽETA)

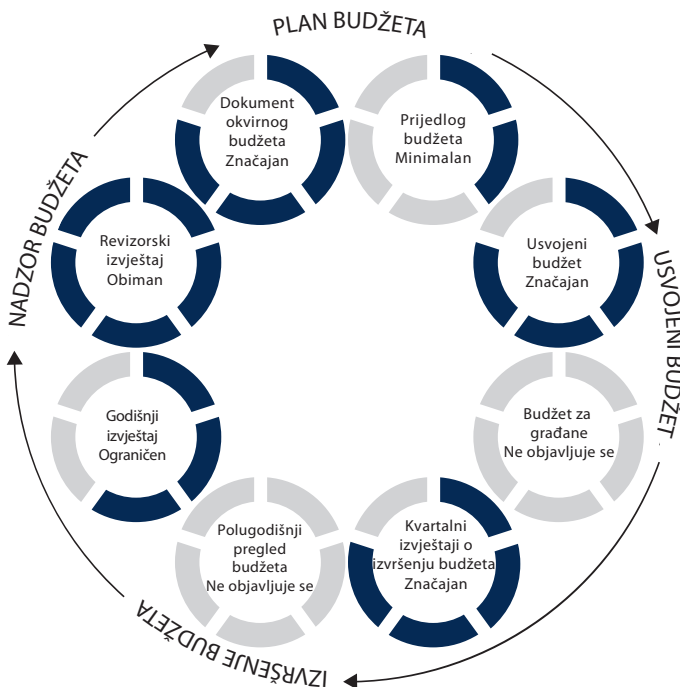
Koristeći međunarodno prihvaćene kriterije razvijene saradnjom više multilateralne organizacije, Istraživanje o otvorenosti budžeta koristi 109 indikatora kojima se mjeri transparentnost budžeta. Ovi indikatori pokazuju da li su vlasti učinile dostupnim javnosti osam ključnih budžetskih dokumenata pravovremeno i sa razumljivim i korisnim podacima.

Svakoj državi dodjeljuje se rezultat na skali od 100 poena, koji određuje njenu poziciju na rang listi Indeksa otvorenosti budžeta – jedinom nezavisnom komparativnom mjerenju transparentnosti budžeta na svijetu.

Regionalno poređenje

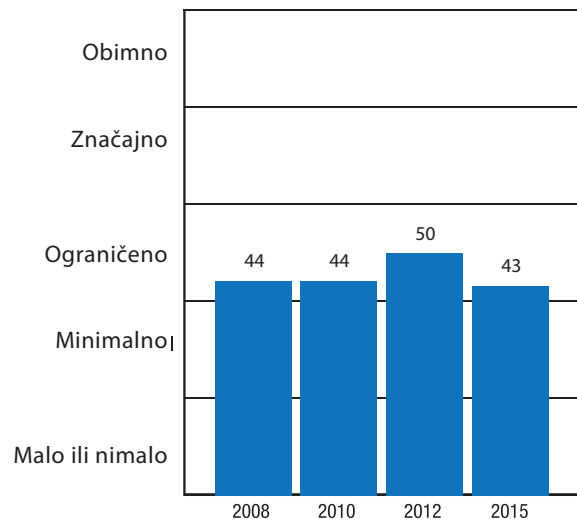

Korisnost informacija u budžetskom ciklusu

Bosna i Hercegovina je postigla rezultat 43 od 100 poena, što je malo niže od svjetskog prosjeka od 45.

Promjena transparentnosti budžeta tokom vremena

Bilješka: Sljedeće kategorije su korištene u ocjenjivanju korisnosti objavljivanja svakog od dokumenata: Ne objavljuje se, Objavljuje se, Za internu upotrebu, Nekompletan, Minimalan, Ograničen, Značajan, Obiman.

TRANSPARENTNOST (INDEKS OTVORENOSTI BUDŽETA)

Dostupnost budžetskih dokumenata tokom vremena

Dokument	2008	2010	2012	2015
Dokument okvirnog budžeta	●	●	●	●
Prijedlog budžeta	●	●	●	●
Usvojeni budžet	●	●	●	●
Budžet za građane	●	●	●	●
Kvartalni izvještaji	●	●	●	●
Polugodišnji pregled	●	●	●	●
Godišnji izvještaj	●	●	●	●
Revizorski izvještaj	●	●	●	●

● Ne objavljuje se ● Za internu upotrebu ● Objavljuje se

Rezultat Bosne i Hercegovine od 43 poena u 2015. godini u Indeksu otvorenosti budžeta je niži od rezultata iz 2012. godine.

Od 2012. godine vlasti Bosne i Hercegovine smanjile su dostupnost budžetskih informacija:

■ Smanjujući sveobuhvatnost dokumenta okvirnog budžeta.

Dalje, vlasti Bosne i Hercegovine nisu ostvarile napredak u sljedećim oblastima:

■ Nije objavljen Budžet za građane ni Polugodišnji pregled.

■ Objavljen je Prijedlog budžeta koji sadrži samo minimalne informacije o bu

UČEŠĆE JAVNOSTI

Dokazano je da je sama transparentnost nedovoljna za poboljšanje upravljanja budžetom, i da učešće javnosti u budžetskom procesu može povećati pozitivne rezultate povezane sa većom transparentnosti budžeta.

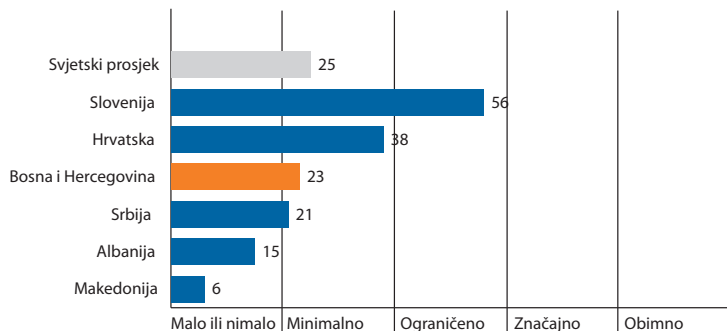
Da bi se izmjerilo učešće javnosti, Istraživanje o otvorenosti budžeta procjenjuje do kojeg stepena vlasti pružaju mogućnost javnosti da se uključi u budžetski proces. Te mogućnosti trebaju pružati izvršne i zakonodavne vlasti i Ured za reviziju tokom cijelog budžetskog ciklusa.

Mogućnosti učešća javnosti

Rezultat Bosne i Hercegovine od 23 od 100 poena pokazuje da je pružanje mogućnosti javnosti da uzme učešća u budžetskom procesu slabo. Ovaj rezultat je niži od svjetskog prosjeka koji je 25 poena.

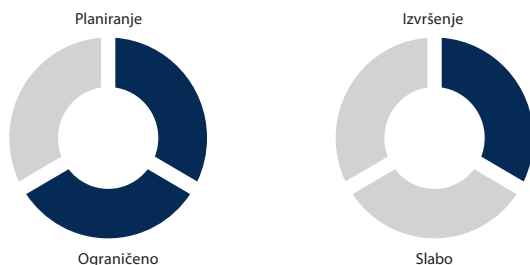
Regionalno poređenje

NADZIRANJE BUDŽETA

Istraživanje o otvorenosti budžeta pregleda do koje mjere su zakonodavna vlast i institucije za reviziju sposobne da ostvare efikasni nadzor nad budžetom. Ove institucije imaju ključnu ulogu, često reguliranu ustavom, u planiranju budžeta i nadzorom nad njegovim izvršenjem.

Nadzor od strane Zakonodavne vlasti

Zakonodavna vlast ima **ograničen** nadzor u fazi planiranja budžeta i **slab** nadzor nad fazom izvršenja u budžetskom ciklusu. Zakonodavna vlast nema specijalizirani ured za analiziranje budžeta. Po postojećim zakonima i u praksi Zakonodavna vlast se ne konsultuje prije transfera budžetskih sredstava u usvojenom budžetu kao ni prilikom trošenja budžetske rezerve na način koji nije određen u usvojenom budžetu.

Nadzor od strane Ureda za reviziju

Ured za reviziju pruža **odgovarajući** nadzor nad budžetom. Po zakonu, ima diskreciono pravo da izvrši reviziju kada to smatra potrebnim. Štaviše, rukovodilac ureda za reviziju ne može biti uklonjen sa pozicije bez odobrenja zakonodavne i sudske vlasti, što podržava njegovu nezavisnost. Konačno, uredu za reviziju obezbijeđeno je dovoljno resursa da ispunjava svoj mandat ali je sistem koji bi garantovao kvalitet obavljenog posla slab.

PREPORUKE

Poboljšanje transparentnosti

Bosna i Hercegovina treba poduzeti sljedeće akcije kao prioritetne da bi poboljšala transparentnost budžeta:

- Napraviti i objaviti Budžet za građane i Polugodišnji pregled.
- Povećati sveobuhvatnost Prijedloga budžeta pružanjem više informacija o klasifikaciji troškova u budućnosti i klasifikaciji troškova u prethodnim godinama.
- Povećati sveobuhvatnost Godišnjeg izvještaja pružanjem više informacija o planiranom dugu u odnosu na stvarni dug i kamate i planirane u odnosu na stvarne makroekonomske prognoze.

Poboljšanje učešća javnosti

Bosna i Hercegovina treba poduzeti sljedeće akcije kao prioritetne da bi poboljšala učešće javnosti u budžetskom procesu:

- Ustanoviti kredibilne i efektivne mehanizme (javne rasprave, istraživanja, fokus grupe) da bi se dobila različita viđenja javnosti o budžetskim pitanjima.
- Održavati parlamentarne rasprave o budžetima pojedinih ministarstava, ureda i agencija na kojima se može čuti glas javnosti.
- Pružati detaljnu povratnu informaciju o tome kako su pomoć i učešće javnosti iskorišteni od strane Ureda za reviziju.

Poboljšanje nadzora

Bosna i Hercegovina treba poduzeti sljedeće akcije kao prioritetne da bi poboljšala nadzor budžeta:

- Ustanoviti ured specijaliziran za analiziranje budžeta pri parlamentu.
- Zakonskim propisima i u praksi osigurati da se Zakonodavna vlast konsultira prije transfera sredstava unutar usvojenog budžeta kao i prilikom trošenja budžetske rezerve na način koji nije propisan usvojenim budžetom.

METODOLOGIJA

Istraživanje o otvorenosti budžeta, (The Open Budget Survey) koristi međunarodno priznate kriterije razvijene od strane multilateralnih organizacija poput Međunarodnog monetarnog fonda (International Monetary Fund IMF), Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD) i Međunarodne organizacije vrhovnih revizorskih institucija (International Organisation of Supreme Audit Institutions - INTOSAI). To je istraživanje na činjenicama baziran istraživački instrument koji procjenjuje šta se dešava u praksi kroz dostupne mjerljive činjenice. Cijelo istraživanje trajalo je otprilike 18 mjeseci, od marta 2014. godine do septembra 2015. i uključivao je oko 300 eksperata u 102 države. Istraživanje je revidirano u odnosu na ono iz 2012. godine da bi uključilo novonastali razvoj u prihvaćanju dobrih praksi i da bi se ojačala pojedinačna pitanja. Puno objašnjenje ovih izmjena može se naći u tehničkom dijelu o mogućnostima upoređivanja Indeksa otvorenosti budžeta tokom vremena (vidjeti dole).

Odgovori u istraživanju su obično podržani citatima i komentarima. Ovo može uključivati reference na javni dokument, službenu izjavu od strane vlade, ili komentare iz intervjua sa vladinim dužnosnicima ili iz drugih pouzdanih izvora.

Istraživanje je sastavljeno od upitnika koji se popunjava za svaku državu od strane nezavisnih budžetskih eksperata koji nisu u vezi sa vlastima. Upitnik svake države je nakon toga pregledan od strane anonimnog eksperta koji također nema nikakvih veza sa vlastima. Dodatno, IBP poziva vlade država da komentiraju prve rezultate istraživanja i uzimaju u obzir ove komentare prije finaliziranja rezultata istraživanja.

Unatoč ponovljenim naporima IBP nije bio u mogućnosti da dobije komentare na nacrt rezultata Izvještaja o otvorenosti budžeta od vlasti u Bosni i Hercegovini.

Istraživanje Open Budget Survey za Bosnu i Hercegovinu provela je:

Aleksandra Banovic

Fondacija Centar za zastupanje građanskih interesa (Fondacija CPI)
Ćemaluša 7/1

Sarajevo
BiH
info@cpi.ba

Više informacija

Za više informacija posjetite www.openbudgetsurvey.org, uključujući:

■ ■ Istraživanje o otvorenosti budžeta 2015: Globalni izvještaj

■ ■ Pojedinačni datasetovi za svaku od 102 države obuhvaćene istraživanjem.

Tehnička bilješka o mogućnostima upoređivanja Indeksa otvorenosti budžeta tokom vremena.